

vršenje pisarij, prenašanje in obezovanje ranjenih vojakov, straženje ob mejah. Najhujše pa je to, da jim bode vstopiti v vrsto redne armade, kedar nastane vrzel v njej, to se pravi, kedar jih večje število pade. Vsled tega deli se tudi črna vojska v tri vrste. V prvi stojé čete, katerim je skrbeti za vojaško službo v posadkah, t. j. v tistih krajih, kjer so bili sicer vojaki in pa za stražo ob državnih mejah. V drugi pa stojé tisti, ki so odločeni, da opravljajo dela, ki so več manj potrebna o kakí vojski in v tretji vrsti stojé tisti možje, katerim bode treba, ako je sila, stopiti v ogenj mesto vojakov, ki so že padli.

Kako je poveljništvo črne vojske? — Najvišji zapovednik črne vojske je svitli cesar Franc Jožef I. On edini odloči, kedar in kje se naj skliče v orožje črna vojska. Poveljništvo pa je v rokah c. kr. ministra za deželno brambo. Pod njim je c. kr. brambovsko zapovedništvo v raznih deželah in le-tem stojé c. kr. brambovska zapovedništva v raznih okrajih. Ob času vojske imenuje cesar zapovednike poedinim oddelkom črne vojske. V okraju, v katerem se nabira kateri brambovski bataljon, nabira se tudi bataljon črne vojske.

Kateri so razredi črne vojske? — Vsi črnovojniki delé se v 24 starostnih razredov, ki obsegajo leta od 19. pa do spolnjenega 42., kar je tako razumeti, da se črnovojniška dolžnost pričinja s poslednjim decembrom tistega leta, v katerem je človek 19. leto doživel in se zopet s poslednjim decembrom dovršenega 42. leta skončuje. Nabora ima črna vojska dva. Prvi obseza 19 razredov in sicer od spolnjenega 19. pa do spolnjenega 37. leta. Ta nabor je silno imeniten, kajti v njem so vse take osebe, ki so dejanski pri vojakih služile in doslužile. Če bode treba, klicali se bodo pred vsem dosluženci v črno vojsko, ker so taki že izurjeni in precej za službo, ne da bi se moral z njimi še čas tratiti za vojaško vežbanje. V drugem naboru so pa možje od pričetega 38. leta pa do končanega 42. Le-ti pa se bodo samo bolj za straže in drugo vojaško službovanje po posadkah rabili in ni verjetno, da bi kedar smodnik duhali, to pa se zna prvemu naboru lahko primeriti. K večjemu bodo videli kri teči, kedar bodo ranjence prenašali.

Kdor bi pa, recimo, prostovoljno v vojake šel, preden bi bil 19 let star, tistega črnovojniška dolžnost, ko je dovršil dvanajstletno vojaško službo, veže še samo deset let. N. pr. če bi bil danes star 17 let in greš prostovoljno v vojake, si s svojim 39. letom že popolnoma prost črnovojniške dolžnosti.

Kdo pa vodi razvidništvo črne vojske? Občine, oziroma županstva. Vsako županstvo ima jako skrbno sestavljen zapisnik vseh črnovojnikov, ki imajo v dotični občini

domovinsko pravico. Tisti zapisniki so toraj temelj vsakemu nadaljnemu poslovanju političnih in črnovojniških gospôsk. Častniki in uradniki črnovojniški pa niso v črnovojniškem zapisniku vpisani, temveč posebej.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Oves in njegova setev.

Vsak kmetovalec skrbi sedaj za dobro seme, kedar se pripravlja sejat pšenico, rž, repo ali tudi lan. Ako ga ne premore sam doma, pa si ga pripravi z drugod, toda dobro mora biti prvo, kakor drugo. V tem ne zaostane celo tak, ki sicer ne izpusti rad izpod palca denarja.

Prav je tako. Dobro seme za setev je dobra podlaga za obilno žetev. Manj skrbi pa imajo kmetovalci za oves. Za-nj se jim zdi škoda kaj izdati, bodi že, da bi si seme kupili drugod, ako ga nimajo doma, ki je dovolje dobro, bodi potlej, da bi iz domačega pridelka izbrali za setev najbolje, kolikor ga imajo v lasti. Tudi za njivo, na kateri vsejó oves, ni jim velika briga, saj raste oves in rodi skorej povsod, celo na njivi, na kateri bi drugo zrnje ne dalo kaj prida sadú.

Resnica, oves raste rad in še rodi kolikor, toliko tudi v slabi zemlji, toda ali je že s tem vse v redu? Ne; ko bi se za oves več skrbeło, vrgel pa bi oves tudi več, veliko kmetovalcem. Prodati ga ni težko, pa tudi cena še mu ni slaba. Gotovo torej kaže kmetovalcem, da skrbijo še za oves, posebno za dobro seme in pa tudi za dobre, rodne vrste ovsa. Ako se še vseje potlej v gnojno, ali vsaj ne v rodo zemljo, bode še pridelek boljši in v obilniši meri.

Ako pa govorimo o vrstah ovsa, mislimo pač na to, naj se izbere taka vrsta, ki je blizu da najbolja tako gledé zrnja, kakor gledé slame. Nekaj let sem se je tudi v tem veliko grešilo — preveč so si ljudje izbirali, blizu tako, kakor pri krompirju. Pri tem je sedaj že sicer ponehalo, kajti kmetovalci so prepoznali, da je preobilna hvala nazadnje rada graja. Čisto navadno je bilo, da niso toliko in tacega pridelka nikdar dobili, kolikor se jim ga je obetaló. Grešili so pač že ti, ki so krompir za seme pridelovali, ali bolj še tisti, ki so ga potlej prodajali.

Kakor pa smo že rekli, so se sedaj kmetovalci že spametovali ter ne gredó več tako na hvalo, ampak na izkušnjo, preden si naročé novo vrsto krompirja. Da se ravnaajo tako še gledé ovsa, to priporočamo tudi mi sedaj našim bralcem. Zato jim povemo nekaj poskušenj, ki jih je storilo neko društvo kmetovalcev na

Spodnjem Avstrijskem. To društvo živi sedaj že dve leti in ono se je doslej pečalo posebno tudi s tem, kako da kaže oves odbrati in kam ga gre sejati, da največ vrže.

Na 18 krajih so sejali in sicer domači oves in še troje drugih, švedski, dupovski in beselski. Iz teh poskušanj pa se kaže, da sta dupavski in beselski najboljša, izlasti kar se tiče zrnja. Manj dober pa je bil pridelek iz švedskega ovsca, mogoče pa, da mu sušno vreme leta 1885 ni dobro storilo.

Dupava je kraj na Češkem, vreme že ondi ni posebno milo, za to pa je dupavski oves močan in vtrjen zoper vreme. Pridela se ga največ in je skorej edini pridelek. Le ta oves ima prijetno podobo, ker je njegovo zrno gladko, brez rese. Veliko sicer ni, pa trebušasto je in skorej vseskozi enako. Poskušanje so bile tudi z „zmagovalnim ovsom“. Njemu se pravi zmagovalni za to, ker so ga hvalili, da prekosi vse druge vrste ovsca. To je sicer resnica gledé slame, gledé zrnja pa je najslabši in kaže ga torej le sejati, ako ga hoče kdo kositi, dokler je še zelen.

Mi svetujemo torej našim kmetovalcem, naj si zberó dupavski ali beselski oves, ako si hočejo kako novo vrsto ovsca pripraviti. Sploh pa se priporoča dobiti si seme iz krajev, kjer je vreme bolj neugodno, kakor pri nas, toda zrno mora biti vseskozi dobro in zdravo.

Istotako mora se seme iz domačega ovsca odbirati, za seme je treba najboljšega, najzdravšega in enacega zrnja. Kakor pri drugem semenu, ki ga vzamemo za setev, tako je treba tudi pri ovsu premisleka: Za setev še najbolje zrno ni dovoljše dobro.

Sejmovi. Dne 12. marcija v Št. Juriju na juž. žel., pri sv. Lovrencu na Dravskem polju in v Selnici. Dne 15. marcija v Zdolah. Dne 16. marcija v Celju in v Vitanju. Dne 17. marcija v Lembergu, na Rečici, v Čmureku, v Trbovljah in v Slov. Gradcu.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Nemščina v naših šolah.) Imeniten sklep je stóril kranjski dež. šol. svet. Dozdaj se je na Kranjskem le v Ljubljani vsled sklepa mestnega odbora ljudske šole tako urejalo, da je slovenski jezik učni za vse predmete, nemščina pa se uči, kakor drugi učni predmeti, od 3. razreda naprej po več ur na teden. Na deželi pa so tri- in večrazredne šole v višjih razredih bile deloma nemške, sploh pa se je z nemščino že začelo v 1. letu, kakor na Štajerskem. Deželni odbor je torej že 1884. leta zahteval od dež. šolskega sveta, da naj vpelje na deželi za tri- in večrazredne šole isti učni načrt, kateri velja za Ljubljano. Deželni

šolski svet je vsled tega sklenil, da je na Kranjskem na vseh slovenskih šolah slovenski jezik učni za vse predmete in vse razrede od 1. do zadnjega leta. Zastran nemškega jezika pa je sklenil, da se na eno- in dvorazrednih šolah sploh ne uči, na tri- in višjerazrednih pa naj bode učni predmet, toda še le od 3. leta začeni. Za tako uredbo ljudskih šol so se malone vsi krajni in okrajni šolski sveti izrekli. S tem so odpravljeni dosednji nedostatki v ljudskem šolstvu in so slovenske šole postavljene na popolnem narodno podlogo. Kar se pa tiče obligatnosti nemščine, ki je proti sedajemu načrtu močno omejena, bi se lahko ugovarjalo, da po členu 19 se nikdo ne sme siliti, priučiti se drugemu deželnemu jeziku. Ko bi se torej kdo pritožil proti tej naredbi ali ko bi kakšen krajni šolski svet zahteval, da se nemščina na dotični tri- ali večrazredni šoli sploh ne uči, uverjen sem, da bi deželni šolski svet taki želji ustrezal, ker bi bila v zakonu utemeljena. Odslej še le bomo imeli na Kranjskem čisto slovenske šole s slovenskim učnim jezikom za vse predmete in vse razrede. Ukaz dež. šolskega sveta, o katerem se je pisalo po raznih časnikih, kakor da bi nekaj vpeljal, kar dozdej ni bilo, naznanja le že pred 2 leti storjeni sklep, ki pa se bode še le jeseni dejansko izvršil, ker so veščaki še le zdaj izdelali učni načrt in se mora pripraviti nekaj novih slovenskih učnih knjig namesto sedaj vpeljanih nemških ali nemško-slovenskih.

Od sv. Lovrenca na kor. žel. (Veseličica. Sitnobe.) [Konec.] Naši nasprotniki pa, kateri so hoteli zborovanje na vsak način preprečiti, so se kar penili od jeze. Dobro vedoč, da je zborovanje od višje gosposke dovoljeno, so vendar dali po občinskem beriču tisto nedeljo pri cerkvi oznaniti, da morajo biti ob 11. uri vsi „birchausi veršpert, ker bo ena zlo šarf patrolja“. — In res žuganje ni bilo zastoj. Sedem občinskih odbornikov z beričem na čelu se je zbralo, da so ob 11. uri začeli komandirati po trgu. K nam si vendar vsi niso upali, zato so poslali samo beriča „vohat“; ko pa je ta izvohal, da nocoj nima ničesar tukaj iskati, odcepel je v eni sapi ter to naznanil svojim tovarišem, kateri so se morali, ker so bile vse druge gostilne zaprte, zdaj domu podati se gret. Najbolj pa se nam je smililo tisto siromače iz spodnjega trga, katero že pri belem dnevu težko prestopava krčmarske prage, zdaj pa je moralo skoro celo noč okoli cepetati! V torek dne 22. pr. m. so zopet sklicali veliko sejo ter so sklenili, da se proti odlokom višjega oblastva pritožijo pri namestništvu samem. Izvolili so posebno deputacijo, katera se je resnično podala v Gradec. Kaj in koliko je tam opravila, še ne vemo, mislimo pa, da je tudi najvišji gospod v deželi le zaščitnik zakonov